

EL NOTICIARI

L'autor català a l'estranger

PERE GUIXÀ

El *Magazine Littéraire* dedicava un número als "escriptors de Sant Petersburg" en virtut dels 300 anys de la fundació de la ciutat. A part dels clàssics russos –sobretot Gógol, amb els relats consagrats a l'urbs; Dostoievski, que hi va situar la majoria de novel·les, i Puixkhin, que va fer-hi passar l'*Evguenin Oneguïn*–, l'atenció se centrava en els autors francesos, i sobretot en Voltaire i Diderot (el viatge d'aquest i l'entrada que dedica a Rússia a l'*Enciclopèdia* tenen avui un regust molt exòtic), però també, ja al segle XIX, amb Alexandre Dumas pare i, al XX, amb Blaise Cendrars, el viatge del qual, a diferència dels altres, no va ser per motius literaris (s'especula que va introduir el futbol a Rússia), si bé, en última instància, la ciutat va deixar em-

premta en algunes de les seves obres: com la moralment incorrecta per als temps que corren *Moravagine*.

Aquest *Noticiari* sol funcionar així: un posa a la taula tantes revistes i suplementos culturals com pugui i fa una selecció tan bona –com pugui– de les notícies. A causa de l'atorgament a França del premi Méditerranée a Baltasar Porcel per la traducció de *L'emperador o l'ull del vent*, el procés ha estat a la inversa: primer la notícia i després el rastreig. Els dies després que es fallés el premi no vam trobar cap nota en els diaris de més tirada, cosa normal atesa la profusió de premis que es donen al país veí. Esperarem l'aparició de les revistes.

Al mateix *Magazine Littéraire* dedicat a Sant Petersburg, trobàvem la ressenya d'un altre llibre traduït del català: *La realité comme art*, d'Antoni Saura,

Baltasar Porcel

llibre en què s'apleguen trenta textos teòrics editat per Daniel Lelong. Tant en el cas del premi a Porcel com en aquesta ressenya, el fet de veure noms catalans en noticiaris estrangers sempre és motiu d'alegria. Si bé la repercussió al país de recepció del premi o la traducció no canviï res –fet trist–, és l'única manera perquè d'un plegat aquí ens mirem l'autor d'una altra manera –fet encara més trist.

ENIGMÍSTICA

L'últim palíndrom

MÀRIUS SERRA

MariusSerra@verbalia.com

Des d'aquesta mateixa columna he recomanat moltes vegades (¿manta?) una publicació gairebé clandestina anomenada *Semagames*. És el butlletí del Club Palíndromic Internacional, que va tenir la seva seu social a Vilallonga del Camp fins que Ramon Giné, que n'era l'editor i l'*alma mater*, va morir ara fa mig any. Sever revés. Durant molt de temps Giné havia estat el responsable de l'edició d'aquest peculiar butlletí dedicat a les paraules capicua en totes les seves facetes. Concretament des del número 2 fins al 57. Ara Josep Maria Albaigès –creador de *Semagames* fa més de vint anys– i Jesús Lladó –un dels grans palíndromistes sorgits en tots aquests anys d'emmimirallats mots– han publicat un número especial de l'estrambòtica revista dels mots que vénen i van, com ara cuc, radar o malaialam. És el *Semagames* número 58, dedicat a la figura del difunt Giné, amb tot de materials pendents que el sarralenc tenia al calaix, i amb una crida explícita als palíndromistes del món per veure si volen formar part del nou consell editor. Lladó i Albaigès es neguen a donar per acabat el periple capicua de la seva publicació. Les seves paraules endolades prenen la ruta natural: "Els semagamistes, que estimàvem en Ramon i estimem la seva obra, no podem permetre que aquesta s'extingeixi. Queda molt per fer, i cap homenatge a la seva memòria millor que continuar amb l'obra que ell mantingué sense defallir durant tants anys". La proposta concreta seria formar un comitè de redacció d'unes sis persones que es comprometés a enviar dues col·laboracions anuals com a mínim, canalitzades a través de Jesús Lladó. És un SOS en tota la regla. Essa o essa. Els dos semagamistes supervivents donen els seus e-mails a veure si un munt de palíndromistes inquietos se'ls ofereixen: *jalbaiges@caminos.recol.es* i *jesusllado@racclub.net*. Tots els voluntaris que obtinguin per aquesta via seran de fiar. Perquè, i d'això n'estic convençut, de palíndromista "se n'és o no se n'és" (un dels pocs palíndroms originals que he aconseguit inventar després de dècades d'afició; un altre és la manipulació de la màxima de Shakespeare que fa: "ser o no res", minsa collita).

Mentre no arriba el setè de cavalleria palíndromica, aquest exemplar del (S 58) ens apaivaga la set capicua amb més material d'anada i tornada. A banda dels articles necrològics de rigor (*mortis*), hi ha unes quantes peces interessants dels dos factòtums actuals de la revista. Lladó escriu sobre palíndroms musicals i fa una interessant repassada del santoral des del punt de vista dels capicues. Albaigès, per la seva banda, especula sobre la palíndromia numèrica i també aprofundeix en els pangrames (frases que contenen totes les lletres de l'alfabet). Algunes altres de les peces més atractives d'aquest número 58 són els palíndroms castellans en construcció de José Luis Alonso de Castro, una curiosíssima aproximació de l'anglès David Howe a la palíndromia dels escacs (*Palindromic Chess*) i una tria dels palíndroms sil·làbics de la xilena Sylvia Yuan (*Los silábicos de Sylvia*). El butlletí manté la seva varietat lingüística amb preponderància del català però amb presència important del castellà i l'anglès. Res no fa pensar que *Semagames* s'acabi, però la feinada ingent del finat Giné pesa com una llosa sobre els seus successors. Palíndromistes del món, uniu-vos! En paraules de l'empordanès Ernest Díaz, "l'art som: mostra'l".

ARA COM ARA

Terra ancestral

CARLES HAC MOR

Lluís Escartín fa vídeo i *Terra incògnita* és una de les seves darreres cintes, feta d'enguany. Hom la va poder veure a la sessió *Reflux* del cicle de vídeo d'autor *Flux*, que periòdicament converteix el G's Club-Sidecar (de la plaça Reial, a Barcelona), en la catedral del vídeo, que aplega totes les sacerdotesses, bisbes, canonges i escolanets de la videoaddicció.

Escartín, però, és més aviat un ermità amb posat de videoclasta, i per això les seves cintes no semblen ni de videoaficionat, ni de videoasta professional ni de videoartista ni d'autor de res. I la seva mirada a través de la càmera no sembla influïda per res, i això no obstant, de naïf, aquesta mena de frare que no ho és, no en té res.

Del no-res, Lluís Escartín sembla que arribi no pas al tot, sinó al molt amb aparença de ben poc. I com que les aparences enganyen, i ell ho sap, és ell qui enganya les aparences per fer que diguin veritats, aparents, és clar, com totes les veritats, que ho són perquè no són gens absolutes.

Terra incògnita ens ensenya la terra campa del Penedès, que hi assoleix una bellesa estranyíssima de tan poc connotada. Escartín ens mostra les coses transformades pel seu esguard inspirat. I d'això se'n diu màgia videogràfica, que és una virtut força rara i ben difícil.

I a més del camp, a

Terra incògnita hi ha personatges que en formen part, pagesos que contenen històries de pagesos, les quals agafen dimensions desproporcionades i, malgrat això, senzillíssimes. I a les cares dels pagesos i pageses, els solcs dels conreus ens remetent al substrat ancestral d'on provenim tots plegats.

Ara bé, Lluís Escartín hi vol fer veure un suposat exotisme, en aquest substrat pagès tan nostrat, i l'amaneix amb música oriental. Sembla que vulgui que mirem el paisatge i els pagesos com si nosaltres fóssim de, posem per cas, Chicago o San Francisco.

¿La causa d'aquesta intenció és el colonialisme que patim i que Escartín ha introjectat, i, per tant, ell grava com si fos un dels colonitzadors? El cas és que qualsevol d'aquells pagesos –que ens són coetanis i que viuen a

tocar nostre– podria ser ben bé l'avi d'Escartín.

Certament és complicat de decidir quin so musical hauria d'acompanyar les imatges de *Terra incògnita* (una incògnita que –tot sigui dit– no ho és gens), o tal vegada no hi caldria cap música ni mitja. Tot sovint als vídeos d'autor, per dir-ne així, els falla el so, com si el sentit de la vista atrofies el de l'oïda, o com si la banda sonora fos com una obligació i no demanés de ser tan treballada com les imatges.

De tota manera, les imatges d'Escartín són tan i tan puixants que ultrapassen –cap a on?– tot el que hem dit sobre el substrat pagès, i deixen esquifida la música oriental: quan els pagesos hi enraonen, totes les músiques del món es dobleguen reverencialment, avergonyides per un sentiment de futilitat ornamental.

Un dels pagesos de *Terra incògnita* hi recorda que abans, al camp, tothom cantava i xiulava. I aquests xiulets i càntics, que no hi són, a la cinta, els sentim de lluny gràcies a la màgia amunt esmentada, que no ve pas del pagès, sinó de Lluís Escartín.

Atenció a aquest nom. Reteniu-lo! Allà on passin una cinta seva, aneu-hi corrents! Fa dos anys, a la darrera edició del Festival d'Estavar-Llívia ja va sorprendre tothom amb una gravació feta als EUA, en què el seu bon estil peculiar i un xic positivament descordat ja hi despuntava.

Una imatge del vídeo "Terra incògnita"